

ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

КОЛІСНИК АННА СЕРГІЇВНА

доктор філософії, молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

УДК 347.73:336.225

DOI 10.37772/2518-1718-2023-3(43)-7

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У публікації акцентовано увагу на тому, що сучасні технології віднайшли своє використання у різних сферах, у тому числі й у податковій сфері. На прикладі технології блокчейн проаналізовано досвід іноземних держав з використання сучасних технологій в оподаткуванні. Акцентовано увагу на відсутності законодавчого закріплення категорії «блокчейн» в Україні.

Наголошено на тому, що за допомогою технології блокчейн реалізується принцип зручності виконання податкового обов'язку платниками податків. В Україні схожий принцип також віднайшов закріплення у законодавстві, йдеться про принцип рівномірності і зручності сплати, закріплений у ст. 4 Податкового кодексу України. Аргументовано підхід, за якого в контексті досліджуваної тематики цей принцип необхідно розглядати, ширше, ніж просто зручність сплати, оскільки між платниками податків та контролюючими органами виникають відносини не лише щодо сплати податків і зборів.

Зазначено, що в умовах воєнного стану в Україні використання цифрових технологій та електронних сервісів значно спростило взаємодію зобов'язаних та уповноважених учасників податкових відносин. Констатовано, що при використанні блокчейну підсилюється безпека даних (інформації), що міститься у відповідних реєстрах чи сервісах, а отже, забезпечується захист прав платників податків. Це одне з таких питань, яке дуже сильно турбує платників податків – забезпечення безпеки й захисту податкової інформації, яка передається між відповідними учасниками податкових правовідносин.

Підкреслено, що у кожній конкретній державі цілі використання наведеної цифрової технології в оподаткуванні є різними, залежно від податкової політики країни. На підставі аналізу іноземного досвіду впровадження технології блокчейн у податкову площину автором відзначено важливість створення саме якісного правового поля для таких нововведень, оскільки це буде вирішальним для подальшого практичного застосування таких механізмів й створюватиме відповідні наслідки, впливатиме на якість податкової політики держави та формуватиме відповідну модель взаємодії контролюючих органів та платників податків.

Ключові слова: сучасні технології, цифрові технології, блокчейн, оподаткування, податкове законодавство, євроінтеграція, міжнародний досвід.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифровізації суспільних відносин важливе значення має імплементація новітніх цифрових технологій в сферу публічних правовідносин. Одними із таких відносин, безумовно, виступають податкові правовідносини. За допомогою таких технологій (FinTech, Blockchain) створюються як нові можливості для учасників таких відносин (йдеться про взаємодію держави в особі контролюючих органів та платників

податків), так і певні виклики для платників податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика застосування сучасних цифрових технологій, у тому числі й у сфері оподаткування, наразі є дуже актуальною. Деякі аспекти застосування цифрових технологій у фінансовій сфері висвітлені у працях таких вітчизняних науковців, як: Г. Бухарін, О. Дмитрик, Р. Самсін, О. Терлюк, К. Токарева, В. Ря-

Статтю підготовлено в межах фундаментальної теми «Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0» № 0120u104783, 2023 р.

дінська та ін. Водночас комплексних досліджень за цією тематикою ще не проведено.

Мета статті – проаналізувати іноземний досвід та тенденції застосування сучасних цифрових технологій у сфері оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Блокчейн – це цифровий механізм для створення цифрового розподіленого реєстру, в якому два або більше учасників однорангової мережі можуть обмінюватися інформацією та активами безпосередньо, без посередників. Блокчейн аутентифікує учасників, підтверджує наявність у них активів, якими вони хочуть торгувати, і реєструє обміни в зазначеному цифровому реєстрі, оновлену копію якого мають усі учасники, і записи в якому не можуть бути змінені, вони хронологічно організовані, упаковані в блоки, зашифровані і пов'язані один з одним. Її основними елементами є розподіл, асиметричне шифрування і псевдонімність, незмінність, токенизація (безпечна передача вартості) і децентралізація [2, с. 10]. Як бачимо, визначення блокчейна найчастіше формулюється за рахунок перерахування його ознак. На наш погляд, одностайний підхід до розуміння вказаної категорії є принципово важливим. Зокрема, через те, що вона виступатиме теоретичною основою формування правового регулювання у сфері застосування цієї технології на практиці.

На сьогодні поняття «блокчейн» згадується у відповідних національних документах України, проте, саме її законодавче визначення відсутнє. У цьому контексті позначимо, що ще у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (далі – Концепція) від 17.01.2018 р. № 67-р блокчейн запропоновано було визначати як: програмно-комп'ютерний алгоритм децентралізованого публічного або приватного реєстру чи бази даних, функціонування якої забезпечується шляхом взаємодії через Інтернет однорангової мережі, або будь-яким іншим способом, що гарантує належний криптографічний захист усіх записів, транзакцій, проведених з використанням відповідної технології [12]. При цьому далі за текстом цієї Концепції підкреслюється важливість для розвитку цифрової економіки *м'яких цифрових інфраструктур*, які також не повинні залишатися поза увагою, серед яких вказується й інфраструктура блокчейн. Разом із цим, що становить собою така інфраструктура у аналізованій Концепції не розкривається.

Вважаємо доцільним в цій ситуації також зазначити, що в Законі України «Про віртуальні активи» [11], який прийнято ще у лютому 2022 року, проте він досі не набрав чинності, також відсутнє не просто визначення, а взагалі будь-яке згадування про блокчейн. Хоча, на наше переконання, для врегулю-

вання цієї сфери суспільних відносин визначення технології, за допомогою якого формується такий актив, є принциповим.

Тож з урахуванням викладеного констатуємо, що наразі в Україні ця технологія згадується законодавцем та передбачено активне використання блокчейну у багатьох сферах, але фактично концептуального підходу немає ні в законодавстві, ні в правовій науці. Окремо слід наголосити на відсутності правового регулювання способу функціонування фінансової (зокрема, банківської, платіжної та податкової) системи із застосуванням такої технології.

Досліджуючи використання вищевказаної технології у податковій сфері, науковці зазначають, що блокчейн не є панацеєю для податкової системи, він може бути застосований у ряді сфер для зменшення адміністративного тягаря, а також для того, аби збирати податки з меншими витратами, допомагаючи скоротити податковий розрив. Зокрема, наголошується на тому, що:

блокчейн може скоротити витрати і підвищити додану вартість всередині бізнесу, між бізнесами, між бізнесами і споживачами, а також між бізнесом і урядом;

існує потреба в експериментах, щоб спробувати різні варіанти застосування цієї технології у податковій сфері;

за допомогою блокчейну можна відстежити ким, де і коли було сплачено ПДВ, і, таким чином, зменшити кількість випадків шахрайства з ПДВ;

забезпечується допомога міжнародним компаніям у наданні узгодженого набору даних для різних податкових органів;

надання податковим органам та іншим регуляторним органам більшої довіри до наданих їм даних;

перевірка суджень та припущень, пов'язаних з визначенням прибутку, який отримують міжнародні компанії в різних юрисдикціях [4]. На наш погляд, в цій ситуації особливо важливими є аспекти, пов'язані із забезпеченням прозорості у податкових відносинах, а також із наданням податкової інформації та її обміном. Підкреслимо, що для України в умовах вступу до Європейського Союзу дуже важливим є інтеграція ключових світових стандартів у відносинах оподаткування, які певною мірою стосуються й використання сучасних технологій. Як вбачається, технологія блокчейн допомагає інформатизації процесів оподаткування та удосконаленню податкової системи держави.

Показово, що однією з характеристик вищевказаної технології є децентралізація, саме завдяки якій й досягається обмін податковою інформацією, долаються проблеми складної перевірки податкової інформації та послаблення єдиного централізованого зберігання. Також варто відзначити відстежува-

ність та неможливість підробки даних про транзакції. Завдяки цьому *вирішуються проблеми* розпоршеності даних та складного запиту, а також створюється відкрита та прозора податкова база даних.

На сучасному етапі є чимало країн, які вже активно застосовують блокчейн у податковій сфері, проаналізуємо їх досвід. Приміром, у Нідерландах стартап Summitto працює над системою обліку на основі блокчейну, яку податкові адміністрації можуть використовувати для боротьби з шахрайством з ПДВ [3].

У Бразилії на основі блокчейну впроваджено систему під назвою «bCPF», яка впроваджується для обміну даними з Реєстру платників податків. При цьому наразі такий процес обміну даними *стосується* платників податків-фізичних осіб, а доступ до цієї інформації мають податкові та регуляторні органи трьох рівнів влади (федеральний, на рівні штатів та муніципалітетів). За словами уряду Бразилії наступним кроком буде впровадження Реєстру юридичних осіб на основі блокчейну, з тими ж цілями. Особливістю таких реєстрів є використання авторизованого блокчейну, заснованого на програмному забезпеченні з відкритим вихідним кодом, що підлягає аудиту, в якому можуть брати участь лише авторизовані установи [5, с. 38].

Аргентина також використовує відповідний реєстр (Єдиний податковий реєстр – Федеральний реєстр (e-RUT)), який за своєю суттю є механізмом податкового спрощення й дозволяє платникам податку на валовий дохід виконувати через один канал формальні вимоги податкової реєстрації та декларування всіх змін даних, припинення юрисдикції, часткового або повного припинення діяльності та/або передачі гудвілу, злиття та виділення [5]. Дійсно, за допомогою технології блокчейн реалізується принцип зручності виконання податкового обов'язку платниками податків.

В Україні схожий принцип також віднайшов закріплення у законодавстві. Згідно з ст. 4 Податкового кодексу України цей принцип належить до основних засад податкового законодавства України й має назву «принцип рівномірності і зручності сплати» [10, ст. 4]. На наш погляд, в контексті досліджуваної тематики цей принцип необхідно розглядати, ширше, ніж просто зручність сплати, оскільки між платниками податків та контролюючими органами виникають відносини не лише щодо сплати податків і зборів. Підкреслимо, що в умовах воєнного стану в Україні використання цифрових технологій та електронних сервісів значно спростило взаємодію зобов'язаних та уповноважених учасників податкових відносин. Крім того, важливим є те, що при використанні блокчейну підсилюється

безпека даних (інформації), що міститься у відповідних реєстрах чи сервісах, а отже, забезпечується захист прав платників податків. Це є одним з таких, що дуже сильно турбує платників податків – забезпечення безпеки й захисту податкової інформації, яка передається між відповідними учасниками податкових правовідносин.

Як бачимо, застосування блокчейну у податковій площині закордоном дозволяє досягти різноманітних цілей з огляду на те, які пріоритети визначає для себе кожна держава. Підбиваючи певні підсумки, зазначимо міркування Рауля Замбрано, який підкреслює: проблеми, що потенційно можуть бути вирішені за допомогою блокчейну, – це ті, в яких немає природної централізованої точки, в якій відбуваються або завершуються всі транзакції або дії; протягом життєвого циклу втручається значна кількість акторів; актори не обов'язково довіряють один одному, але це не означає, що вони природно не довіряють один одному. І вони не обов'язково довіряють або хочуть довіряти централізованому регуляторному органу. [8]. Тож, для того, аби побудувати взаємодію учасників податкових відносин (як тільки уповноважених на різних рівнях, так і уповноважених та зобов'язаних), необхідно побудувати операційну екосистему, залучити користувачів, ініціалізувати процеси та інтегрувати їх в існуючі системи, а також вирішити постійні проблеми минулого, пов'язані з якістю даних або створенням правової бази, яка підтримує нові транзакції. Фактично, для ефективної реалізації відносин у сфері оподаткування з використанням сучасних технологій необхідно забезпечити декілька основних складових: правова, технічна, організаційна.

Вважаємо, що для України використання технології блокчейн буде максимально ефективним при адмініструванні податків і зборів. Остання категорія є доволі широкою за змістом й охоплює різні аспекти податкової діяльності, як сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом (п. 14.1.1¹ ст. 14 Податкового кодексу України [10]).

Крім того, зазначимо, що в сучасних умовах ключовою особливістю активного впровадження цифрових технологій є концептуальна трансформація моделі взаємовідносин між уповноваженими та зобов'язаними учасниками податкових правовідносин. У цьому контексті відзначимо й перехід податкового адміністрування від переважно імперативно-

го характеру податкових правовідносин до конструктивної співпраці між такими суб'єктами. Йдеться про те, що впровадження блокчейну в процеси адміністрування податків і зборів у підсумку дозволить створити сервісне податкове середовище, що забезпечуватиме не тільки задоволення фіскальних інтересів уповноважених суб'єктів податкових правовідносин, пов'язаних з повним і своєчасним наповненням бюджету, а й механізми партнерських відносин з платниками податків з метою стимулювання добровільного й добросовісного виконання ними податкових зобов'язань.

Серед інших напрямків впровадження блокчейну також можна зустріти пропозиції для перспективної відмови від податкової звітності за допомогою застосування податковими органами механізму смарт-контракту під час його використання щодо оподатковуваних операцій, унаслідок чого податок можна обчислювати в автоматичному транзакційному порядку, а необхідність у податковій звітності нівелюється за рахунок властивостей розподіленого реєстру як основи функціонування блокчейну. Такі властивості передбачають можливість відстеження оподатковуваних дій платників податків у момент їх здійснення без можливості будь-яких змін «заднім числом» [9]. На нашу думку, вказані міркування потребують додаткової аргументації. З одного боку, такі зміни дійсно можливі й створюватимуть певний позитивний ефект, зокрема, підсилуватимуть рівень прозорості податкових відносин й знижуватимуть рівень їх тінізації відповідно.

А з іншого – в цій ситуації ми стикаємося із тим, що у національному податковому законодавстві передбачені певні строки та терміни для виконання податкового обов'язку у широкому сенсі. З урахуванням цього можна зробити деякі попередні висновки. Так, обчислення податків і зборів в автоматичному транзакційному порядку й нівелювання податкової звітності призведе до суттєвих концептуальних змін існуючих підходів до виконання податкового обов'язку платниками, а не просто створить передумови для реалізації принципу рівномірності й зручності сплати (про який вже йшлося вище за текстом нашої публікації). При цьому окреслений вище підхід може створити певні обмеження для платників податків, зборів та інших обов'язкових платежів й такі обмеження можуть бути підґрунтям для посилення податкової дисципліни.

У той же час вчені підкреслюють, що впровадження технології блокчейн у податкові відносини створює й ряд ризиків. Так, існує точка зору згідно з якою такі новації у подальшому можуть призвести до відмови від податкового контролю як виду діяльності. При цьому така позиція обумовлюється характеристиками самої блокчейн-технології, зокрема,

йдеться про ефективне саморегулювання на основі консенсусу без застосування правових механізмів. У перспективі це призведе до втрати державою частини функцій у розрахунковій сфері, що не відповідає її інтересам [1]. На наше переконання, вищевказана думка дещо упереджена. Безумовно, впровадження сучасних цифрових технологій у процеси адміністрування податків і зборів вплине на процеси здійснення податкового контролю.

Водночас, навряд чи доцільно говорити про те, що на сьогоднішньому етапі такі технології зможуть усунути податковий контроль як вид діяльності. Як вбачається, більш логічно вести мову про можливу трансформацію форм та методів податкового контролю при використанні цифрових технологій у сфері оподаткування. Необхідно враховувати, що наразі використання певних технологій відбувається фактично через впровадження відповідних алгоритмів, які реалізуються. Разом із цим врахування всіх особливостей, що притаманні кожному платнику податків або ж пов'язані з відповідними об'єктами оподаткування такого платника, або ж певних обставин, з якими можуть пов'язуватись певні його дії (або бездіяльність) на даному етапі розвитку таких технологій не є можливим. Тож, у сфері податкових відносин можлива трансформація податкового адміністрування, а не його усунення чи зникнення.

З огляду на те, що Україна перебуває на початковому етапі впровадження цифрових технологій, а також з урахуванням євроінтеграційних процесів, в яких ми знаходимося, слід враховувати досвід та перспективи інтеграції сучасних цифрових технологій у податкову сферу. Так, потенціал нових технологій, таких як блокчейн, можна використовувати для кращого обслуговування платників податків, запобігання корупції, розширення можливостей податкових адміністрацій та боротьби з податковим шахрайством та ухиленням від сплати податків. Наведені напрямки використання блокчейну є базовими й у подальшому вони можуть бути розширені. У цьому контексті Парламентом ЄС було прийнято низку різноманітних документів, в яких акцентовано увагу на особливостях впровадження вказаної технології у сферу оподаткування.

На підставі їх аналізу зазначимо деякі положення, які на нашу думку, є актуальними:

(1) національні податкові адміністрації повинні бути краще оснащені належними ресурсами для сприяння ефективному збору податків, забезпечення дотримання правил, кращого обслуговування платників податків та забезпечення дотримання законодавства; закликає держави-члени взяти на себе зобов'язання, у світлі зростаючих викликів цифрового переходу, здійснювати достатні інвестиції

в людські ресурси, включаючи навчання, цифрову інфраструктуру та спеціалізований персонал і обладнання;

(2) вплив нових технологій, таких як блокчейн, на податкові питання можна розглядати по-різному, залежно від того, чи зосереджується увага на прямому оподаткуванні (наприклад, податок на репатріацію), непрямому оподаткуванні (ПДВ або митні збори) або комплаєнсі; підкреслює потенціал технології розподіленого реєстру для підвищення ефективності системи податку на репатріацію в кожній країні, а також для сприяння безперешкодному проходженню транскордонних процедур і запобігання шахрайству;

(3) взяти до уваги існуючі цифрові рішення в державах-членах та оцінити можливість інтеграції рішень на основі блокчейну на платформах обміну інформацією з метою сприяння аудиту та обміну інформацією в режимі реального часу при повному дотриманні правил ЄС щодо захисту даних;

(4) акцентовано увагу на тому, що майбутні законодавчі пропозиції, якими буде встановлено відповідне правове регулювання податкових відносин з використанням технології блокчейн були нерозривно пов'язані з правильною імплементацією цього законодавства в існуюче [6].

Як вбачається, усі вищевказані аспекти є вкрай важливими для сучасних європейських країн, їх реалізація дозволить сформулювати уніфікований підхід до інтеграції сучасних технологічних рішень з урахуванням специфіки національних податкових систем. При цьому слід підкреслити важливість створення саме якісного правового поля для таких ново-

введень, оскільки це буде вирішальним для подальшого практичного застосування таких механізмів й створюватиме відповідні наслідки, впливатиме на якість податкової політики держави та формуватиме відповідну модель взаємодії контролюючих органів та платників податків.

Висновки. З урахуванням викладеного в межах цієї публікації констатуємо, що сучасні цифрові технології суттєво трансформують податкові правовідносини. Така трансформація залежатиме від того, в яких напрямках та в якому обсязі ці технології будуть інтегровані у податкову сферу кожної конкретної країни. На наше переконання, основний недолік актуального стану правового регулювання податкових відносин, пов'язаних із застосуванням технології блокчейн полягає у відсутності єдиного термінологічного та методологічного підходу до формування процесу розвитку національного податкового законодавства.

Застосування блокчейну у податковому регулюванні сприятиме інтелектуальним, ефективним та результативним податковим процедурам, стримуватиме та обмежуватиме корупцію, сприятиме дотриманню податкового законодавства громадянами та бізнесом. Крім цього можна вести мову про покращення процесів відстеження та ідентифікації оподатковуваних операцій та права власності на різноманітні активи (матеріальні та нематеріальні) в глобалізованому середовищі, де збільшилася кількість транскордонних транзакцій, створюючи можливості для кращої та більш справедливої побудови податкових систем сучасності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Collosa A. Blockchain in Tax Administrations. *CIAT website*. 2021. URL: <https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en>.
2. Furlonger D., Uzureau C. *The real business of blockchain*. Confr. Gartner, Inc. Harvard Business Review Press, 2019. p. 10. Extracted from the Smart Contracts Book by Sebastian Heredia Querro 2020.
3. Dulaney C. EU Inches Toward Blockchain in Fight Against VAT Fraud. *Bloomberg Tax*. 2019. URL: <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/eu-inches-toward-blockchain-in-fight-against-vat-fraud-1>.
4. How blockchain technology could improve the tax system. *PwC UK*. 2016. URL: <https://www.pwc.co.uk/issues/futuretax/assets/documents/how-blockchain-could-improve-the-tax-system.pdf>.
5. ICT as a Strategic Tool to leapfrog the Efficiency of Tax Administrations. 2020 p. 38. 594 p. URL: https://www.ciat.org/Biblioteca/Estudios/2020_TIC-CIAT-FBMG.pdf.
6. European Parliament resolution of 4 October 2022 on the impact of new technologies on taxation: crypto and blockchain (2021/2201(INI)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0335_EN.html.
7. Registro Único Tributario – Padrón Federal. URL: <https://www.argentina.gob.ar/economia/politicatributaria/armonizacion/registrounicotributario>.
8. Zambrano R. Se busca problema con buena presencia y aplicación con uso propio. *CIAT website*. 2018. URL: <https://www.ciat.org/se-busca-problema-con-buena-presencia-y-aplicacion-con-uso-propio/>.
9. Xu Y., Huang Y. Segment blockchain: a size reduced storage mechanism for blockchain. *International Journal of Energy Sector Management*. 2020. № 8. pp. 17434–17441.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
11. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

12. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>.

REFERENCES

1. Collosa, A. (2021). Blockchain in Tax Administrations. *CIAT website*. Retrieved from: <https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en>.
2. Furlonger, D. & Uzureau, C. (2019). *The real business of blockchain*. Confr. Gartner, Inc. Harvard Business Review Press. Extracted from the Smart Contracts Book by Sebastian Heredia Querro 2020.
3. Dulaney, C. (2019). EU Inches Toward Blockchain in Fight Against VAT Fraud. *Bloomberg Tax*. Retrieved from: <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/eu-inches-toward-blockchain-in-fight-against-vat-fraud-1>.
4. How blockchain technology could improve the tax system. (2016). *PwC UK*. Retrieved from: <https://www.pwc.co.uk/issues/futuretax/assets/documents/how-blockchain-could-improve-the-tax-system.pdf>.
5. ICT as a Strategic Tool to leapfrog the Efficiency of Tax Administrations (2020). 594 p. URL: https://www.ciat.org/Biblioteca/Estudios/2020_TIC-CIAT-FBMG.pdf.
6. European Parliament resolution of 4 October 2022 on the impact of new technologies on taxation: crypto and blockchain (2021/2201(INI)). Retrieved from: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0335_EN.html.
7. Registro Único Tributario – Padrón Federal. Retrieved from: <https://www.argentina.gob.ar/economia/politicatributaria/armonizacion/registrounicotributario> [in Spanish].
8. Zambrano R. Se busca problema con buena presencia y aplicación con uso propio. *CIAT website*. 2018. Retrieved from: <https://www.ciat.org/se-busca-problema-con-buena-presencia-y-aplicacion-con-uso-propio/> [in Spanish].
9. Xu, Y. & Huang, Y. (2020). Segment blockchain: a size reduced storage mechanism for blockchain. *International Journal of Energy Sector Management*, 8, 17434–17441.
10. Tax Code of Ukraine, No. 2755-VI. (2010, December 2). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
11. Law of Ukraine on Virtual Assets, No. 2074-IX (2022, February 17). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> [in Ukrainian].
12. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on Approval of the Concept of Development of Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and Approval of the Plan of Measures for its Implementation, No. 67-p (2018, January 17). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

KOLISNYK ANNA

PhD in Law, Research assistant of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

APPLICATION OF MODERN DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE FIELD OF TAXATION: FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE

Problem setting. In the current conditions of digitalization of social relations, the implementation of the latest digital technologies in the sphere of public legal relations is of great importance. Tax relations are certainly one of such relations. Such technologies (FinTech, Blockchain) create both new opportunities for the participants of such relations (we are talking about the interaction of the state represented by regulatory authorities and taxpayers) and certain challenges for taxpayers.

Analysis of recent researches and publications. The issue of using modern digital technologies, including in the field of taxation, is currently very relevant. Some aspects of the use of digital technologies in the financial sector are covered in the works of such domestic scholars as: H. Bukharin, O. Dmytryk, R. Samsin, O. Terliuk, K. Tokarieva, V. Riadinska, ect. At the same time, no comprehensive research on this topic has yet been conducted.

Purpose of the research is to analyze foreign experience and trends in the use of modern digital technologies in the field of taxation in Ukraine.

Article's main body. Attention is focused on the lack of legislative consolidation of the category “blockchain” in Ukraine. It is emphasized that blockchain technology implements the principle of convenience of taxpayers’ tax liability fulfillment. In Ukraine, a similar principle has also been enshrined in legislation, namely, the principle of uniformity and convenience of payment, enshrined in Article 4 of the Tax Code of Ukraine. The author argues that in the context of the topic under study, this principle should be considered broader than just the convenience of payment, since taxpayers and regulatory authorities have relations not only with regard to payment of taxes and fees.

It is noted that under martial law in Ukraine, the use of digital technologies and electronic services has greatly simplified the interaction of obligated and authorized participants to tax relations. It is stated that when using blockchain, the security of data (information) contained in the relevant registers or services is enhanced, and thus, the protection of taxpayers’ rights is ensured. This is one of the issues of great concern to taxpayers - ensuring the security and protection of tax information transmitted between the relevant parties to tax relations.

Conclusions and prospects for the development. It is emphasized that the purposes of using this digital technology in taxation are different for each particular State, depending on the country’s tax policy. Based on the analysis of foreign experience of implementing blockchain technology in the tax area, the author emphasizes the importance of creating a high-quality legal framework for such innovations, since this will be crucial for further practical application of such mechanisms and will create relevant consequences, affect the quality of the State’s tax policy and form an appropriate model of interaction between regulatory authorities and taxpayers.

Keywords: modern technologies, digital technologies, blockchain, taxation, tax legislation, European integration, international experience.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Колісник А. С. Застосування сучасних цифрових технологій у сфері оподаткування: іноземний досвід та перспективи для України. *Право та інновації*. 2023. № 3 (43). С. 47–53.